

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Paweł Czubik (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Pastuszko

w sprawie z odwołania K. F.

od decyzji Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 stycznia 2024 r.

nr [...]

w przedmiocie odmowy uznania skuteczności cofnięcia wniosku o przeniesienie
w stan spoczynku,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 21 stycznia 2025 r.,

uchyla zaskarżoną decyzję.

Paweł Czubik Joanna Lemańska Grzegorz Pastuszko

UZASADNIENIE

Pismem z 30 października 2023 r., skierowanym do Ministra Sprawiedliwości,
sędzieia Sądu Rejonowego w Nowym Targu K. F. (dalej: „Skarżąca” lub „Odwołująca
się”) na podstawie art. 69 § 2b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju

sądów powszechnych (t.j. Dz.U. 2023, poz. 217 ze zm.; dalej: „p.u.s.p”) oświadczyła, że z dniem 1 lutego 2024 r. przechodzi w stan spoczynku.

Działając na podstawie art. 69 § 2b w zw. z art. 72 p.u.s.p., Minister Sprawiedliwości pismem z 8 listopada 2023 r. zawiadomił Skarżącą, że przejdzie ona w stan spoczynku z dniem 1 lutego 2024 r.

Następnie pismem z 10 stycznia 2024 r. Skarżąca poinformowała Ministra Sprawiedliwości, że wycofuje swoje oświadczenie o przejściu w stan spoczynku.

Decyzją z 17 stycznia 2024 r., [...], Minister Sprawiedliwości nie uwzględnił oświadczenia Skarżącej w przedmiocie cofnięcia jej wniosku o przeniesienie w stan spoczynku.

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia wskazano m.in., że nie istnieje możliwość skutecznego, wyłącznie jednostronnego odwołania przez sędziego oświadczenia o przejściu w stan spoczynku i to niezależnie od tego, czy odwołanie to następuje jeszcze w czasie trwania stosunku służbowego, czy już po jego ustaniu. Oświadczenie dotyczące przejścia w stan spoczynku – podobnie jak oświadczenie o zrzeczeniu się urzędu sędziego – jest aktem o wysokiej doniosłości i skutkach zarówno dla sędziego, jak i dla organu właściwego do odbioru takiego oświadczenia. Z perspektywy Ministra Sprawiedliwości szczególnie istotna jest wynikająca z takiego oświadczenia informacja, kiedy sędzia utraci definitywnie prawo do sprawowania wymiaru sprawiedliwości i zwolni stanowisko sędziowskie. Na gruncie relacji publicznoprawnej, jaka łączy sędziego z Państwem, tego rodzaju oświadczenia i ich cofnięcie należy odczytywać z właściwym tym stosunkom wymaganiem powagi, definitywności, stanowczości oraz stosownego rozeznania zarówno co do faktu złożenia oświadczenia, jego treści i znaczenia skutków, a także jego nieodwołalności.

W konkluzji uzasadnienia decyzji z 17 stycznia 2024 r. wskazano, że aktualne pozostaje zawiadomienie Ministra Sprawiedliwości z 8 listopada 2023 r. informujące, że Skarżąca przejdzie w stan spoczynku z dniem 1 lutego 2024 r.

Pismem z 26 stycznia 2024 r. Skarżąca złożyła odwołanie od ww. decyzji Ministra Sprawiedliwości, wnosząc o jej uchylenie. W uzasadnieniu swego środka zaskarżenia wskazała, że pismo zawiadamiające o rozstrzygnięciu Ministra Sprawiedliwości stanowi w swej treści decyzję kształtującą status służbowy i stan zatrudnienia Odwołującej się. Decyzja ta jest bezprawna,

ponieważ narusza prawo sędziego do pełnienia służby do ukończenia 65. roku życia, zgodnie z art. 69 § 1 p.u.s.p. Brak jest wszelkich racji, jak też podstaw normatywnych, do formułowania tezy, jakoby złożenie wniosku, o którym mowa w art. 69 § 2b p.u.s.p., było czynnością nieodwoalną, a tym bardziej, by skuteczność cofnięcia wniosku miała zależeć od decyzji Ministra Sprawiedliwości.

W odpowiedzi na odwołanie, pismem z 18 marca 2024 r. Minister Sprawiedliwości wniósł o odrzucenie odwołania z powodu jego niedopuszczalności, ewentualnie o oddalenie odwołania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Odwołanie podlega uwzględnieniu, albowiem zaskarżona decyzja Ministra Sprawiedliwości nie odpowiada prawu.

Na kanwie niniejszej sprawy wyjaśnienia wymagają trzy zasadnicze kwestie, których odpowiednie rozstrzygnięcie skutkuje koniecznością uchylenia zaskarżonej decyzji.

Po pierwsze, uznać należy, że przedmiotem zaskarżenia jest decyzja Ministra Sprawiedliwości odmawiająca uwzględnienia cofnięcia przez Skarżącą jej oświadczenia o przejściu w stan spoczynku. Nie można zgodzić się z organem, że akt datowany na 17 stycznia 2024 r. jest jedynie „pismem informacyjnym”. Niewątpliwie jednostronne i władcze oświadczenie Ministra Sprawiedliwości, że nie uznaje on skutku prawnego cofnięcia odwołania wpływa bezpośrednio na sytuację prawną Skarżącej. Chodzi tutaj zarówno o zagadnienie jej dalszej kompetencji do wykonywania władzy publicznej (sprawowania wymiaru sprawiedliwości), jak i ustalenie jej sytuacji służbowej (osobistej), związanej z odpowiedzią na pytanie, czy i ewentualnie kiedy Odwołująca się przejdzie w stan spoczynku. W tych warunkach należało zastosować zasadę *falsa demonstratio non nocet* – skoro akt Ministra Sprawiedliwości z 17 stycznia 2024 r. w swej treści i skutkach odpowiada jednostronnemu i władczemu rozstrzygnięciu o prawach i obowiązkach wnioskującego sędziego, to jest decyzją, niezależnie od braku nadania mu tej nazwy (tytułu) przez organ.

Po drugie, należy przyznać Skarżącej rację, że w braku szczegółowych norm procesowych dotyczących trybu odwołania od decyzji Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie odmowy uwzględnienia cofnięcia wniosku o przejście w stan spoczynku, zastosowanie w tym zakresie znaleźć musi ogólna regulacja ustawowa. W sprawach osobowych sędziów, tj. w postępowaniach inicjowanych odwołaniami od decyzji Krajowej Rady Sądownictwa lub Ministra Sprawiedliwości, zasadniczo zastosowanie znajdują przepisy art. 44 ust. 1 zd. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (t.j. Dz.U. 2024, poz. 1186). Zgodnie z tymi regulacjami, uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały Rady z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Do postępowania przed Sądem Najwyższym stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej. Przepisu art. 87¹ tej ustawy nie stosuje się.

Należy również odnotować, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego odwołanie przysługuje w sprawach, w których Krajowa Rada Sądownictwa nie wyraża zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, po ukończeniu przez niego 65. roku życia (art. 69 § 1b p.u.s.p.; wyroki Sądu Najwyższego z: 29 maja 2024 r., I NKRS 102/23 oraz 16 kwietnia 2024 r., I NKRS 100/23).

Powyższe regulacje, podobieństwo instytucji unormowanych w art. 69 § 1b oraz § 2b p.u.s.p. oraz wykładnia systemowa, uwzględniająca fundamentalne znaczenie prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), w ocenie Sądu Najwyższego, przesądzają o dopuszczalności wniesienia odwołania w niniejszej sprawie.

Po trzecie, przejść należy do rozstrzygnięcia istoty sporu, która sprowadza się do ustalenia, czy sędzia może skutecznie cofnąć swoje wcześniejsze oświadczenie o przejściu w stan spoczynku, złożone na podstawie art. 69 § 2b p.u.s.p. W myśl art. 72 tej ustawy, Minister Sprawiedliwości zawiadamia sędziego o jego przejściu w stan spoczynku na podstawie art. 69 p.u.s.p.

Skarżąca skorzystała ze swoistego przywileju, jaki został ustanowiony w art. 69 § 2b p.u.s.p. Według tego przepisu, sędzia będący kobietą przechodzi na swój wniosek w stan spoczynku po ukończeniu 60 lat, niezależnie od okresu przepracowanego na stanowisku prokuratora lub sędziego. Należy jednak pamiętać,

że zgodnie z regułą ogólną, zasadniczo sędzia przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 65. roku życia (art. 69 § 1 *in principio* p.u.s.p.). Można więc stwierdzić, że sędzia ma niejako prawo do pełnienia służby do ukończenia 65. roku życia. Złożenie wniosku, o którym mowa w art. 69 § 2b p.u.s.p. jest fakultatywne i nie ma wątpliwości, że jego dysponentem pozostaje sam sędzia będący kobietą, który może zdecydować, czy zamierza pełnić służbę po ukończeniu 60 lat. Skoro taka osoba jest dysponentem wniosku i może go wedle własnego uznania złożyć, to uznać należy, że może także przedmiotowy wniosek wycofać.

Za powyższą interpretacją przemawia także orzecznictwo. W uchwale Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2003 r., III PZP 15/03, przyjęto, że „możliwe, dopuszczalne i skuteczne jest cofnięcie przez sędziego oświadczenia o zrzeczeniu się urzędu, jeżeli nie nastąpiły jeszcze skutki w postaci rozwiązania stosunku służbowego”. W powołanej uchwale wskazano dalej, że „ponieważ zrzeczenie się urzędu przez sędziego jest czynnością o skutkach przede wszystkim ustrojowych, do oceny możliwości odwołania zrzeczenia należy przywołać argumenty natury ustrojowej, wynikające między innymi z Konstytucji. Jedną z podstawowych konstytucyjnych zasad ustrojowych państwa jest zasada podziału i równowagi władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej (art. 10 Konstytucji RP). Odrębność i niezależność władzy sądowniczej sprawowanej przez sądy od innych władz (art. 173 Konstytucji RP) jest jedną z podstaw funkcjonowania demokratycznego państwa prawnego. Uzależnienie skutku odwołania (cofnięcia) zrzeczenia się urzędu sędziego od wyrażenia na to zgody przez Ministra Sprawiedliwości stanowiłoby naruszenie zasady podziału władz i odrębności oraz niezależności władzy sądowniczej od władzy wykonawczej”.

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym podziela powyższy pogląd. Skoro judykatura Sądu Najwyższego dopuszcza możliwość cofnięcia oświadczenia o zrzeczeniu się urzędu, to tym bardziej możliwość taka istnieje w stosunku do wniosku o przejście w stan spoczynku w trybie art. 69 § 2b p.u.s.p. W takim wypadku sędzia będący kobietą po prostu rezygnuje ze skorzystania ze swoistego przywileju, przewidzianego w tym przepisie.

Końcowo należy podkreślić, że Odwołująca się zachowała prawidłową procedurę cofnięcia swojego oświadczenia, uczyniła to bowiem w piśmie z 10 stycznia 2024 r., a więc jeszcze w okresie przed datą planowanego przejścia w stan spoczynku, co nastąpić miało z dniem 1 lutego 2024 r.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji wyroku.

Paweł Czubik Joanna Lemańska Grzegorz Pastuszko

[SOP]

[t.n.]